Цэна 60 гр.

Цана 60 гр

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА - КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 41 (189) БЕЛАСТОК 11 КАСТРЫЧНІКА 1959 ГОДА ГОД IV

АБМЕН ЧЛЕНСКІХ БІЛЕТАЎ БГКТ - СПРАВА НЕ ТОЛЬКІ АРГАНІЗАЦЫЙНАЯ

Вокладка новага білета БГКТ

Звыш трох з паловай гадоў існуе ўжо Беларускае грамадска - культурнае таварыства ў Польшчы. На працягу гэтага часу Таварыства ўмацавалася арганізацыйна, выпрацавала канкрэтныя напрамкі сваёй дзейнасці і выпрабавала іх у сваёй штодзённай працы. Працай Таварыства цікавяцца і ў гэтую працу ўключаецца ўсё большая колькасць людзей. Штораз больш людзей ведае аб тым, якія заданні стаяць перад Таварыствам — што яно паклікана да жыцця з мэтай як найшырэйшага ўключэння беларускага насельніцтва пражываючага ў Польшчы ў палітычнае, эканамічнае і культурнае жыццё нашай краіны.

Беларускае насельніцтва Польшчы адчувае патрэбу існавання сваёй арганізацыі. Разумее яно патрэбу існавання беларускіх школ, беларускіх мастацкіх калектываў, беларускага друкаванага слова, патрэбу развіцця беларускай культуры і асветы.

Аднак трэба сказаць, што ёсць яшчэ шмат беларускага насельніцтва, якое надта мала ведае аб дзейнасці Беларускага таварыства. Таварыства не патрапіла яшчэ дайсці да кожнай вёскі з беларускім насельніцтвам. Толькі ў невялікай колькасці беларускіх вёсак, (у параўнанні да іх агульнага ліку) існуюць гурткі БГКТ. Таварыства не з'яўляецца дагэтуль больш масавай арганізацыяй. Гэта таворыць аа поўнай ступені аб нашай арганізацыйнай слабасці.

Існуюць, як агульна вядома, аддзелы БГКТ у паветах, дзе пражывае беларускае насельніцтва. Існуюць праўленні аддзелаў БГКТ, дзе працуюць штатныя інструктары. Асноўным абавязкам аддзелаў Беларускага таварыства павінна быць непасрэдная сувязь з насельніцтвам вёсак. Аднак трэба сцвердзіць, што праўленні аддзелаў БГКТ працуюць даволі слаба. Члены праўлення аддзелаў, пераважна перагружаны прафесіянальнымі абавязкамі, даволі рэдка выязджаюць у вёскі. Сувязь з насельніцтвам вёсак утрымоўваецца пераважна штатнымі інструктарамі. Маючы шмат вёсак у павеце інструктар часта не ў сілах наведваць гэтыя вёскі. Таму ў практыцы бывае найчасцей так, што пасля арганізавання гуртка БГКТ пакідалася гэты гурток на ўласныя сілы. Не маючы да рэалізацыі канкрэтных задач гурток Таварыства ў вёсцы найчасцей існаваў фармальна, яго члены неаднойчы забываліся што з'яўляюцца членамі БГКТ.

Доказам прыналежнасці да той ці іншай арганізацыі з'яўляецца членскі білет. Шанаваць членскі білет, гэта адначасова з пашанай адносіцца да сваёй арганізацыі. Гэтая пашана праяўляецца ў прыняцці на сябе абавязкаў, у першую чаргу асноўнага статутовага абавязку — аплаты грашовых членскіх складчын.

Па-другое член арганізацыі павінен праяўляць актыўнасць, павінен цікавіцца жыццём сваёй арганізацыі і садзейнічаць яе развіццю. Нажаль вялікая колькасць нашых членаў не вывязваецца з асноўнага свайго статутовага абавязку — не аплачвае членскіх складчын і з'яўляецца пасіўнай, не прымаючы ўдзелу ў працы БГКТ. Многія загубілі нават членскія білеты і засталіся толькі фігурантамі ў членскіх спісках аддзелаў Беларускага таварыства. Такое становішча, зразумела, не можа далей існаваць. У першую чаргу трэба ўпарадкаваць арганізацыйныя справы.

З гэтай мэтай Галоўнае праўленне БГКТ надрукавала новыя членскія білеты, у якіх, у адрозненні ад дагэтуляшніх, знайшлося месца на маркі за ўплачаныя членскія складчыны. Членскія білеты рыхтуюцца да абмену, які пачнецца ў гуртках БГКТ у другой палове кастрычніка бягучага года. Абмен членскіх білетаў, гэта справа не толькі арганізацыйнага характару. Таму гэтую акцыю спалучаем з шырокай інфармацыйна - прапагандовай і палітычнай працай у беларускім асяроддзі.

З гэтай мэтай паклікана да жыцця лектарскую групу пры Галоўным праўленні БГКТ. Члены лектарскай групы бяруць на сябе агромны абавязак: правесці ў вёсках як мага большую колькасць гутарак аб дзейнасці і заданнях Беларускага таварыства, аб працы «Нівы», аб нацыянальнай палітыцы нашай дзяржавы. Улучаем у гэтую працу актыў Таварыства ў тэрэне, а ў першую чаргу настаўнікаў беларускіх школ. У асенне - зімовым перыядзе намерваемся ахапіць гэтай працай магчыма ўсе вёскі з беларускім насельніцтвам.

Да абмену членскіх білетаў нельга падыйсці фармальна. Не залежыць нам на такіх членах, якія толькі носяць у кішэні членскі білет БГКТ. Не патрэбны ў арганізацыі людзі чужыя нам, а таксама пасіўныя. Кожны член Таварыства павінен не толькі адчуваць патрэбу існавання БГКТ, павінен ён актыўна ўключацца ў працу Таварыства, садзейнічаць яго развіццю.

Толькі тады, калі мы падыйдзем да абмену членскіх білетаў у такі спосаб, толькі тады, калі члены БГКТ добра зразумеюць абавязкі, якія павінен прыняць на сябе член арганізацыі, можам лічыць на шырэйшы ўздым грамадскай і культурна - асветнай працы сярод беларускага насельніцтва пражываючага ў Польскай Народнай Рэспубліцы.

ВІКТАР ШВЕД
Сакратар Галоўнага праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства.

НОВАЕ ДАСЯГНЕННЕ САВЕЦКІХ ВУЧОНЫХ

Новага дасягнення дабіліся савецкія вучоныя. 4 кастрычніка г. г. з Савецкага Саюза паляцела ў касмічныя прасторы трэцяя ракета. Гэтым разам — з аўтаматычнай міжпланетнай станцыяй.

Аўтаматычная міжпланетная станцыя праляціць у аддегласці 10 тысяч кіламетраў ад Месяца і акружыўшы яго, у далейшым палёце пранясецца ў раёне Зямлі.

Планаваная арбіта дасць магчымасць назіраць за станцыяй з паўночнай часткі нашай планеты. Станцыя мае выконваць шырокую праграму даследвання касмічных прастораў.

Унутры станцыі заінсталявана навуковую і радыётэхнічную апаратуру, а таксама сістэму аўтаматычнага рэгулявання тэмпературы (на станцыі).

Агулам станцыя важыць 278,5 кг, яна была змешчана ў апошнім члене ракеты вага якой 1.553 кг (без паліва).

Навуковыя інфармацыі будуць перадавацца на Зямлю з дапамогай радыё.

Працай апаратуры міжпланетнай станцыі кіруецца (таксама з дапамогай радыё) з Зямлі.

ВЫСТАЎКА БЕЛАРУСКАЙ НАРОДНАЙ ТВОРЧАСЦІ

14 кастрычніка адкрываецца ў Беластоку першая выстаўка беларускай народнай творчасці, якая будзе працягвацца да 28 кастрычніка. Яна размешчана ў этнаграфічнай зале Акруговага музея.

На выстаўцы будуць сабраныя экспанаты старадаўніх вырабаў, вясковага ткацтва і рукадзелля, як дываны, народнае адзенне, узорыстыя ручнікі, карункі, каляровыя выцінанкі з паперы, усялякага тыпу гаршкі, прадметы хатняга карыстання выкананыя з саломы і г. д.

Пры зборы экспанатаў і кваліфікацыі гэтых рэчаў на выстаўку вялікія заслугі паклалі члены Беларускага літаратурна - мастацкага аб'яднання пры рэдакцыі «Нівы», мастакі Агляя Артысевіч і Люба Красоўская. У сваіх паездках, наведалі яны шмат беларускіх вёсак Гайнаўскага, Беластоцкага і Бельскага паветаў.

Выстаўку арганізуе Аддзел культуры Ваяводскай рады нарадовай і Галоўнае праўленне нашага Таварыства. Многія экспанаты з выстаўкі, пасля яе заканчэння, закупіць Міністэрства культуры ў фонд праектаванага Беларускага аддзялення Акруговага музея ў Беластоку. (ся)

WYSTAWA
BIAŁORUSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW BIAŁOSTOCCZYZNY
4. X. 1959
22. X. 1959
OTWARTA CODZIENNIE OD GODZ. 10 DO 22 W KLUBIE CZYTELNI MPiK (BIAŁYSTOK RYNEK KOSCIUSZKI NR. 3)
ORGANIZATOR WYDZIAŁ KULT. W.R.N. W B-STOKU BIAŁORUSKIE STOWARZYSZENIE LITERACKO-PLASTYCZNE PRZY REDAKCJI — „NIWY" W BIAŁYMSTOKU

Афіша выстаўкі беларускіх мастакоў - членаў Літаратурна - мастацкага аб'яднання пры нашай рэдакцыі. Аўтар афішы Сяргей Кішыцкі.

Як мы ўжо паведамлялі, гэтая выстаўка арганізавана ў Клубе Міжнароднай кнігі і друку ў Беластоку і будзе працягвацца ад 11 да 25 кастрычніка гг.

РЭХА «ЛУННІКА 3»

САВЕЦКІЯ ВУЧОНЫЯ

Маскоўскае радыё перадало выказванні вучоных аб планах штурму таямнічага космасу. Выказваліся акадэмікі з Масквы, Сібіры, Узбекістана. З гэтых выказванняў вынікае, што ў недалёкай будучыні будуць зроблены далейшыя крокі з мэтай заваявання космасу чалавекам.

Савецкія вучоныя заяўляюць, што ў бліжэйшым часе трэба чакаць вялікіх адкрыццяў у галіне даследавання Месяца.

НАВУКОВЫ КАМЕНТАТАР ТАСС, ЯЎГЕНІ БАГАЯЎЛЕНСКІ:

Савецкая аўтаматычная станцыя абляцець Месяц і ўпершыню сфатаграфуе другі бок спадарожніка Зямлі, якога ніхто і ніколі не бачыў. Можна спадзявацца, што тэтыя гістарычныя фотаздымкі будуць пасляхова перадказанья аўтаматычнай радыёапаратурай, у час збліжэння станцыі з Зямлёй. Вышыня ў 10 тыс. кіламетраў, на якой станцыя абляціць Месяц, будзе дастатковай, каб атрымаць фотаздымкі, якія пакажуць увесь другі бок натуральнага спадарожніка Зямлі.

Час запуску трэцяй касмічнай ракеты выбрана невыпадкова. У дні ад 2 да 4 кастрычніка адлегласць між Месяцам і Зямлёй найменшая з магчымых; яна складала 363 тыс. кіламетраў.

Усё ж запусціць ракету так, каб яна акружыла Месяц, гэта задача больш цяжкая, чымсці трапіць ракетай у Месяц.

Праграма даследаванняў касмічных прастораў апрацавана савецкімі вучонымі рэалізуецца так хутка, што нельга сумнявацца ў тым, што ў бліжэйшыя час між Зямлёй і Месяцам будзе існаваць сталая радыёсувязь. Увесці ў дзеянне першую аўтаматычную станцыю на Месяцы з'яўляецца ўжо цяпер для савецкіх вучоных задачай цалкам магчымай.

АМЕРЫКАНСКІЯ ВУЧОНЫЯ:

Вестка аб запуску ў напрамку Месяца новай савецкай касмічнай ракеты выклікала вялікае хваляванне ў амерыканскіх навуковых колах.

Карэспандэнт АФП падкрэсліў, што новае савецкае дасягненне развеяла, мабыць, скептыцызм тых амерыканскіх вучоных, якія ўсё яшчэ сумняваліся ў вышэнстве СССР у галіне балістыкі і тэхнікі даследавання касмічных прастораў.

„NEW YORK SUNDAY NEWS":

Газета піша, што ўжо на працягу наступнага года Расія плануе высылку людзей на Месяц і вярнуць іх назад на Зямлю. На думку амерыканскага часопіса, які спасылаецца на даныя амерыканскай авіяцыі, Савецкі Саюз выкарыстае для прывядзення ў рух ракеты паліва, якое невядомае амерыканскім экспертам. Можна спадзявацца, сцвярдае амерыканская прэса што ў перыяд 1960 і 1965 гг. між Зямлёй і Месяцам будуць курсіраваць касмічныя караблі з людскім экіпажам, а затым, будзе зроблена спроба дасягнуць планету Марс.

З XIV сесіі Генеральнай Асамблеі ААН

К. КІСЯЛЁЎ (Беларусь): УСТАНАВІЦЬ ПРЭМІІ ЗА БАРАЦЬБУ З РАКАМ

28 верасня г. г. у агульнай дыскусіі на пленарным пасяджэнні XIV сесіі Генеральнай Асамблеі ААН выступіў кіраўнік дэлегацыі Беларускай ССР К. Кісялёў.

Значную частку сваёй прамовы ён прысвяціў дзейнасці ААН, накіраванай на паляпшэнне эканамічных, сацыяльных і палітычных умоў чалавека.

Між іншым ён сказаў: «Усё чалавецтва з даўніх часоў вядзе барацьбу супраць хвароб. Арганізацыя Аб'яднаных Нацый, якая з'яўляецца ў цяперашні час найбольш аўтарытэтнай міжнароднай арганізацыяй, павінна нястомна павялічваць свой уклад у гэтую вялікую справу барацьбы супраць нябачных ворагаў чалавека. Сярод хвароб, якія пагражаюць жыццю чалавека, у цяперашні час асабліва страшэнным бічом з'яўляецца рак. У сувязі з гэтым, дэлегацыя Беларускай ССР лічыць своечасовым абмеркаваць на гэтай сесіі Генеральнай Асамблеі пытанне аб міжнародным заахвочванні навуковых даследаванняў у галіне барацьбы з ракавымі хваробамі».

Затым К. Кісялёў унёс на разгляд сесіі праект рэзалюцыі аб устанаўленні за найбольш выдатныя навуковыя работы ў галіне барацьбы з ракавымі захворваннямі прэмій Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

Паводле праекта беларускай дэлегацыі, гэтыя прэміі павінны выглядаць так: першая прэмія — 50 тысяч долараў, другая прэмія — 30 тысяч долараў, трэцяя прэмія — 20 тысяч долараў.

Прэміі прысуджаліся б Міжнародным супрацьракавым навуковым саюзам, адзін раз у чатыры гады.

К. Кісялёў запрапанаваў, каб першае ўручэнне прэміі правесці на Сусветным навуковым кангрэсе па барацьбе з ракавымі захворваннямі ў 1962 годзе.

Лейпцыг. Новае будаўніцтва на плошчы Росплатц.

У 10 гадавіну ГДР.

ЮБІЛЕЙ СЯБРОЎ З-ЗА ОДРЫ

7 кастрычніка мінула 10 гадавіна ад дня ўтварэння Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Перад гэтай урачыстасцю, Савецкі Саюз запусціў ужо трэцюю па ліку касмічную ракету са змешчанай у ёй міжпланетнай навукова-даследчай станцыяй. Так склалася, што ў перыяд між 2 — 4 кастрычнікам, амерыканцы загадзя паведамлялі аб запуску якойсці вялікай, новай ракеты. Амерыканская прэса пісала аб гэтых намерах, яшчэ да прыезду Хрушчова ў Злучаныя Штаты.

І што ж аказалася? 24 верасня г. г. на базе на мысе Канаверал адбыўся нечаканы ўзрыў. Узарвалася ракета «Атлас» прызначаная для высылкі новага спадарожніка. Ракета знішчыла не толькі самую сябе, але і ўсю ўстаноўку. Установку не ўдалося наладзіць на пачатак кастрычніка, г. зн. на той перыяд, калі Месяц знаходзіцца найбліжэй Зямлі.

Гэтым часам у Савецкім Саюзе нішто не было знішчаным і згодна з планам даследавання космасу 4 кастрычніка палацела ў напрамку Месяца новая ракета.

Якое ўжо гэта па ліку чарговае дасягненне савецкай навукі? Мы не фізікі, не будзем прыводзіць канкрэтных цыфраў. Аднак дастатковым будзе ўсведамленне таго, што савецкая краіна мае перавагу над капіталістычнымі дзяржавамі ў шматлікіх галінах дакладных навук. Для нас будзе таксама дастатковым больш агульнае сцвярджэнне, а менавіта тое, што савецкія астра-фізічныя дасягненні з'яўляецца адначасова доказам неабмежаваных магчымасцяў сацыялізма. Сцвярджэнне гэтае можна таксама аднесці і да больш маладых сацыялістычных краін, якія не маюць яшчэ такіх дасягненняў і вопыту, як Савецкі Саюз.

Некалькі дзён назад, у сувязі з 10 гадавінай Кітайскай Народнай Рэспублікі ўся прэса друкавала абшырныя інфармацыі аб дасягненнях гэтай агромнай краіны з 650-мільёновым насельніцтвам.

Цяпер святкуе 10 гадавіну Германская Дэмакратычная Рэспубліка. Пра нашых сяброў з-за Одры і Нісы патрэбна сказаць некалькі больш. У гэты час у Германскай Дэмакратычнай Рэспубліцы адбываецца шырокае абмеркаванне 7-мігадовага плана, які ахопліваe 1959—1965 гады. У апошні час, абмеркаванне плана праходзіла ў Народным Сабранні Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі. Цыфры гэтага плана надта цікавыя, і з'яўляюцца доказам неабмежаваных магчымасцяў развіцця эканомікі, грамадскага і культурнага жыцця краіны, якая будуе сацыялізм.

Тэмпы гаспадарчага развіцця ГДР надта імклівыя. У канцы гэтага года будзе дасягнуты ўзровень, прадугледжаны толькі на канец будучага года. Гэта азначае, што папярэдні пяцігадовы план будзе выкананы, у самых важных галінах, за чатыры гады. Сямігадовы план прадугледжвае яшчэ большыя тэмпы ўзросту вытворчасці. Менавіта ў 1965 годзе яна ўзрасце на 88 прац. у параўнанні да 1958 г. Нацыянальны даход узрасце за гэты перыяд на 60 прац. Галоўныя намаганні будуць пакладзены ў гэтым перыядзе на разбудову такіх галін гаспадаркі, як энергетыка, вялікая хімія і будаўніцтва параходаў.

«Калі хочам даганяць — сказаў В. Ульбрыхт падчас абмеркавання праекта 7-гадовага плана — і часткова перагнаць Заходнюю Германію ў галіне забеспячэння ва ўсе важнейшыя прадукты харчавання і сродкі спажывання, то абумоўлена гэта ў значнай меры ад таго, ці перагонім мы Заходнюю Германію ў прадукцыйнасці працы». Паводле даных Германскага гаспадарчага інстытута, ГДР не дараўноўвала яшчэ Заходняй Германіі. Месячная прамысловая вытворчасць ца 1 працаўніка складала там 3 800 марак, а ў ГДР 3 300 марак. У 1965 годзе прадукцыйнасць працы павінна ўзрасці да 6 400 марак, г. зн. значна перагнаць Заходнюю Германію. Надта хутка будзе ўзрастаць узровень жыцця насельніцтва ГДР. Ужо ў 1963 г. ён зраўняецца, а пасля перавышыць Заходнюю Германію. На працягу 7-гадовага плана вытворчасць мяса ўзрасце на 40 прац., хатняй птушкі на 6,5 разоў, малака на 80 прац., садавіны звыш 2 разы.

Дасягненне гэтых паказчыкаў паставіць Германскую Дэмакратычную Рэспубліку ў лік найбольш развітых краін свету. А ГДР гэта краіна, якая будуе сацыялізм. Гаспадарчыя дасягненні гэтай краіны ўзмацняюць адначасова і гаспадарчы патэнцыял іншых сацыялістычных краін, а ў тым ліку і Польшчы. Адэнауэр ужо сёння застаўся амаль адзін у сваёй палітыцы замыкання вачэй на дасягненне ўсходняй германскай дзяржавы. Канцлер Заходняй Германіі хацеў бы вымазаць з мапы рэспубліку германскіх рабочых і сялян. Што раз менш застаецца ў свеце сіл, якія падтрымліваюць гэтыя намеры. Германская Дэмакратычная Рэспубліка праіснавала ўжо дзесяць год. Перажыве яна і не аднаго Адэнауэра і — упэўнены — дабецца поспехаў, якія будуць мець вялікае значэнне для ўсяго свету.

Вальтэр Ульбрыхт сказаў «Ніхто не можа запярэчыць, што гэты план накіраваны на запэўненне міру, і што дасягненні 7-гадовага плана пасадзейнічаюць таксама барацьбе заходненямецкіх прагоўных».

Перад немцамі стаіць толькі адна магчымая для рэалізацыі дарога — дарога мірнага развіцця, прызнанне фактаў, якія ўжо сталіся і лічыцца з імі.

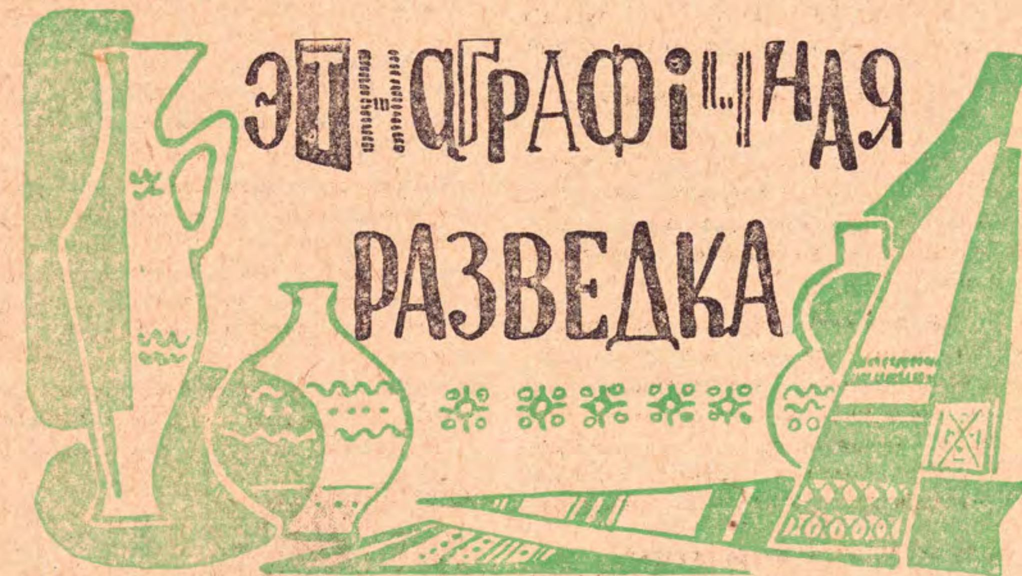
У. ЛАЗІНСКІ

З краіны

Забеспячэнне вёскі ў прамысловыя тавары

Пункты вясковай гаргоўлі ў асенне - зімовым сезоне будуць забяспечаны ў значную колькасць разнародных прамысловых вырабаў.

Плануецца, што ў IV квартале г. г. абароты сельскагаспадарчымі машынамі складуць у ГС-ах 366 млн. зл. Гэта будзе прыблізна на 50 млн. зл. больш, у параўнанні з IV кварталам мінулага года. ГС-ы намераны прадаць таксама каля 546 тыс. тон штучных угнаенняў, г. зн. каля 60 тысяч тон больш, чымсці ў гэты час мінулага года. Як вядома, вялікія цяжкасці мелі да гэтага часу сяляне пры пакупцы цэменту. У IV квартале г. г. у гэтых адносінах справы значна палепшацца, таму што цэментная прамысловасць прадугледжвае выраўнанне ўсіх залегласцяў у пастаўках для вёскі. Больш будзе ў продажы палячай цэглы, дахоўкі і шкла. Трыкатажных і панчошных вырабаў атрымаюць ГС-ы ў IV квартале на 364 млн. зл., а гэта ўжо на 47 млн. зл. больш чымсці ў аналагічным перыядзе мінулага года.

Як ужо паведамлялася ў «Ніве» ў канцы жніўня гэтага года была арганізавана этнаграфічная разведка ў Сакольскім павеце. Разведку арганізаваў Аддзел культуры ВРН у Беластоку і Этнаграфічная секцыя, утвораная пры Галоўным Праўленні Беларускага грамадска - культурнага таварыства. Разведку правёў член гэтай секцыі мгр. М. Пяцюкевіч. Разведачная праца ў Сакольскім павеце была закончана 13 верасня. Якія ж вынікі разведкі.

На гэтае пытанне пастараемся адказаць коратка. Вынікі аказаліся нечакана станоўчымі. Многія галіны народнай культуры жывуць і далей развіваюцца, прымаючы новыя формы, паступова ўдасканальваючыся. Прыкладам гэтага можа быць традыцыйнае мастацкае ткацтва, якое безупынна працягвае сваё існаванне, мастацкае і тэхнічнае ўдасканальванне незалежна ад фабрычнай мануфактуры, якая сёння сталася даступнай нават самым найшырэйшым слаям працоўных горада і вёскі. Народнае ткацтва на Сакольшчыне мае свае прыгожыя традыцыі і сёння жыве і развіваецца, дзякуючы мясцовай сыравіне (лён, каноплі і воўна), а перад усім, дзякуючы народным умельцам — жанчынам, якія гэтае мастацкае ўмельства пераймаюць па наследству ад сваіх мацярэй і бабулек.

Далей сцвярджаецца, што народная разьба па дзераву жыве і развіваецца. У лясных і падлесных мясцовасцях павета развіваюцца бандарскія вырабы; кашыкарства з карэнняў хваёвых дрэў і лазовых дубцоў, можна сказаць, агульны занятак у цэлым павеце. Існуюць цэлыя вёскі каляснікоў (напр. у Купліскіх і інш.). Многа ёсць у павеце сталяроў і цесляроў, якія выконваюць патрэбныя прадметы не толькі для вясковага насельніцтва, але і для гарадскога. Ёсць вёскі, якія адзначаюцца спецыфікай сваіх традыцыйных вырабаў для насельніцтва. Так, напрыклад, Яноўшчына, якая вытварае рашоты з лубу і ліпавага лыка, Падкамёнка — поўкашні і дугі, Мачальня — дугі і ганчарскія вырабы, Ліпіна — ляшчынавыя абручы і г. д. Гэта прыклад толькі некаторых, сёння яшчэ развіваючыхся галін народнай мастацкай культуры.

З рэчаў, якімі ўжо не карыстаюцца сяляне, а калі і карыстаюцца, дык надта абмежавана, заслугоўваюць на ўвагу тыя прадметы, якія ўжо сёння належаць да забыткаў народнай культуры. Да такіх рэдкіх забыткаў належаць сёння дзеравяныя земляробскія прылады, такія, як саха, сошка, дзеравяны плуг, рало, ляскава барана, рамавая дзеравянная барана з жалезнымі зубамі, ярмо, дзеравяныя вілы да гною, калёсы на дзеравяных асях і г. д. Таксама маюць сёння вялікую каштоўнасць для этнаграфічных музеяў прылады дамашняга карыстання. Сярод іх заслугоўваюць на ўвагу: жорны, ступы, драўляная пасуда (місы, кубкі, лыжкі, палоннікі), калатоўкі, плеценыя каробкі, кадлубкі выдаўбаныя з бярвенняў. Этнаграфічнай рэдкасцю з'яўляецца т. зв. «дзед», або светач да падпальвання лушчыны (балонкі), якімі даўней асвятлялі памяшканне. А таксама цэлы чарод іншых рэдкіх этнаграфічных прадметаў знойдзены, або выяўленыя асобы, якія могуць узнавіць ужо загінуўшыя, або вышаўшыя з карыстання прадметы народнай культуры. Жывуць яшчэ такія жанчыны, якія змогуць па заказу музея зрабіць даўнейшы аўтэнтычны вясельны каравай, якім у сённяшнія часы ўжо амаль не карыстаюцца падчас вясельных абрадаў, або скарыстоўваецца толькі ў форме торта. Усё вышэй пералічанае і многае не названае можна сустрэць на разведанай тэрыторыі Сакольскага павета.

Вялікую каштоўнасць прадстаўляе народная разьба. І гэтая галіна народнага мастацтва выяўлена на Сакольшчыне. Немала знойдзена даўнейшай, а таксама і сучаснай разьбы народных умельцаў. Сустракаюцца яшчэ ў сундуках бабулек прадметы даўняга адзення і г. д. Выяўлены выканаўцы народных песняў, а таксама гутарнікі — апавядальнікі народных казак.

На заканчэнне трэба сказаць, што этнаграфічная разведка на Сакольшчыне дала багаты інфармацыйны матэрыял, для дальнейшых этнаграфічных доследаў у паасобных галінах народнай культуры, як матэрыяльнай, так і духоўнай.

мгр М. ПЯЦЮКЕВІЧ.

БЫЛА Я Ў МАТУЛЬКІ АДНА

(Вясельная)

Была я ў матулькі адна,
Аддала мяне маці замуж далёка
Як аддавала, то прыказывала
Часта ў яе не бываці.
Як зраблюся зязюлькаю,
То палячу ў сад каваці,
Ці ня выйдзе маці,
Ці ня выйдзе родна — зязюлько ганяці,
Выйшаў старшы брат, зязюльку страляці.
А за ім меншы яго разважаці:
Ні страляй, браце, ні страляй родны,
То ні зязюлька, а сястра наша.
Калі сястрычка, калі родненька,
То просім да нас у двор,
А, як зязюлька, а як сівенька,
То сягай сабе ў бор.
Праз бор ляцела, каліну ела,
То ў маткі гасціну мела.
Праз Дунай ляцела, водзічку піла,
То ў сваёй маці, то ў сваёй роднай, ў гасціне была

Ад АЛЬЖБЕТЫ ГОЙНІК (76 г.) в. Макаўляны, Сакольскі пав. запісаў М. ПЯЦЮКЕВІЧ

ОЙ, ДАЎНО, ДАЎНО...

(Народная)

Ой, даўно, даўно я ў матэнькі была,
Бо ўжо мая дарожэнька травой зарасла.
Пылам занясло, травой пазарастало,
Чырвоную калінаю пазавісало.
Хлопцаў папрашу, траву пакашу,
Чырвоную каліну ў пучкі павяжу.
А такі я да матулі ў госцікі пайду.
І сваё даўнае шчасцейка знайду.
Як да матанькі іду, то вяночак вію,
А як да цябе, міленькі, іду
То буйны слёзы лію.
Да матанькі іду, то ўсё скачучы,
А як да цябе, міленькі, то ўсё плачучы.

(Ад АЛЬЖБЕТЫ ГОЙНІК (76 г.) у в. Макаўляны, Сакольскага пав. запісаў **М. Пяцюкевіч**

Голас у дыскусіі «Аб сямейных трагедыях».

ВІНАВАТАЕ НАСЛЕДСТВА

Я прачытаў у «Ніве», за 13 верасня, дыскусійны артыкул «Аб сямейных трагедыях». Чытач з Гайнаўскага павета выказаў у ім свой погляд на гэтую справу.

Чытач на столькі ўзвышае слова маці, што я не магу яго прамінуць. «Усе мы, калі падрастаем — піша чытач — забываем многае, но сэрца маці застаецца нам заўсёды аднолькавым. Ёй здаецца, што яе дзіцё, якое падрастае, патрабуе мацярынскай дапамогі, як і раней, калі толькі вучылася гаварыць дарагое слова «мама».

Увогуле, трэба прызнаць аўтару ліста справядлівасць. Аднак, я дам прыклад з сям'і майго суседа. Гэта было раней. Сям'я майго суседа складалася з пяці дзяцей і мацеры. Трое старэйшых — па першым мужу (які памер), а двое па другім. І мне ўспамінаецца жыццё гэтых старшых дзяцей, якія не мелі роднага бацькі, як праходзіла іх дзяцінства. Не ведаю, мабыць такіх людзей знойдзецца мала, якія згодзяцца са мной? Аднак гэта сапраўдныя факты.

Былі яны, дзеці, лішнімі ў сям'і, і адносіны да іх, з боку маці, былі надта дрэннымі, горшымі чымсці да чужых. Яна патрабавала ад іх толькі працы. Падкрэсліваю, гэта было ў мінулым. Дзеці, па яе першаму мужу, цэлы дзень працуюць, вымалочваюць збожжа, выконваюць другія цяжкія гаспадарчыя працы замест коней (бо машыны ў мінулым былі здабыткам толькі багатых). Шкадавала яна ім нават поснай бульбы, якой ніколі не мелі ўдастатак. Айчым сядзеў са сваімі дзяцьмі на печы і толькі даваў загады, што патрэбна зрабіць. Ім маці падавала такую ж міску бульбы, але не посную, як для дзяцей, якія працавалі, але з салам.

Цяжка сказаць, як склалася б іх жыццё, каб не змянілася ўлада. Цяпер, дзякуючы зменам, якія ўвяла народная ўлада, меншы і сярэдні сыны, сумесна з маці, пакінулі вёску і ўжо некалькі год не прыязджаюць дамоў.

Жыццё чалавека не простае. Узяўшы пад увагу ўсё гэта, цяжка сказаць на чыім баку справядлівасць, на баку дзяцей — ці бацькоў. Нараджаюцца дзеці не па сваёй волі, а па волі бацькоў. Аднак бацькі часта не задумваюцца над тым, як іх выгадаваць, а галоўнае выхаваць, і не маюць аб гэтым належнага паняцця.

А цяпер затрымаемся над Белаказовічам Андрэем з Відава. Я не збіраюся бараніць яго, ды і падобных умоў шмат па нашых вёсках, але забойствы бываюць рэдка. Я знаю Андрэя, ён чалавек працавіты, не п'яніца. Не любіў ён і дрэнна гаварыць пра людзей.

Андрэй яшчэ ў дзяцінстве страціў бацьку. Яму давялося больш за ўсіх працаваць на гаспадарцы. Як гавораць старэйшыя людзі (а яны гэта памятаюць), пакуль Андрэй быў нежанатым, то маці яго надта любіла. Калі ж ён ажаніўся — жыццё яго перамянілася. Маці ўзненавідзела жонку сына, а за жонкі, і сын перастаў быць сынам.

У гэтым жа доме жыла і сястра Андрэя з мужам. Як гавораць людзі, дык і сястра была прычынай зла, якое запанавала ў хаце. Ёй патрэбна было пакінуць дом і перайсці з мужам да яго бацькоў. Но яна не зрабіла гэтага, а надалей жыла з мужам у маці. І распальвала яе нянавісць да сына. І вось маці патрабуе ад Андрэя, каб ён выбіраўся з хаты з сваёй сям'ёй, а гаспадаром застаўся б зяць з дачкой. Андрэй пакідае пабудаваны ім самім дом, а гаспадарку, у якую ўклаў столькі сіл і працы, працуючы на ёй з самага дзяцінства, пакідаць не хацелася.

Безупынныя скандалы закончыліся смерцю маці і турмой для сына.

Но затрымаемся на адрыўку ліста аўтара з Гайнаўскага павета. Ён піша: «да гэтага можна не дапусціць. У нашай краіне працы хапае для ўсіх і кожны можа знайсці сабе месца».

Зразумела, што можна знайсці «работу» і «месца», аднак чалавеку, які жыве ў вёсцы на гаспадарцы, які ўклаў у гэтую гаспадарку сваю шматгадовую працу, надта цяжка з ёй развітвацца, хоць і жылося там дрэнна.

Далей аўтар гэтага ж ліста тлумачыць, дзе прычына зла, і каб яго пазбыцца, раіць: «каб пазбыцца, значнай колькасці падобных трагедый, нельга па-мойму дзяліць і раздрабляць гаспадарак».

Гэта добрая парада, аднак з ёй не ўсе згаджаюцца.

Прычынай падобных трагедый, на маю думку, з'яўляецца прыватная ўласнасць на зямлю.

Да той пары, пакуль нашая вёска не пяройдзе на сацыялістычную дарогу, у ёй будзе панаваць эгаізм, братэбойства, нянавісць, ды розная падобная гадасць, пакінутая нам у наследстве капіталізмам.

ЧЫТАЧ
З БЕЛЬШЧЫНЫ

АБ МЯРНІЧЫМ - ХАБАРНІКУ І ЛЮДСКОЙ КРЫЎДЗЕ

Камасацыя ў Орлі была праведзена на пачатку 1950 года, але сяляне мелі шмат засцярог да яе. Большасць была пакрыўджана ёю. Пачалі пісаць у Прэзідыум ПРН і Ваяводскую раду, дамагаючыся справядлівасці. У выніку ўсяго гэтага прыслана ў Орлю мярнічага з інтэрвенцыйнай групы, інж. Станіслава Хмялеўскага.

Па меры таго, як інж. задамаўляўся ў Орлі, людзі ўсё больш пераконваліся, што і ён не без граху. Хмялеўскі часта заглядаў да кілішка. І, што найбольш непакоіла людзей, не заўсёды ён піў за свае грошы. У Орлі знайшліся ахвотнікі фундаваць мярнічаму. Хто ж гэта не хоча мець лепшага куска зямлі? А гэта залежыць толькі ад мярнічага.

Мярнічы Хмялеўскі нарабіў у Орлі шмат злачынстваў. Ён нелегальна раздрабляў сялянскія гаспадаркі. Так, напрыклад, гаспадарку Аляксандра Мартыновіча (у якога кватэраваўся) падзяліў на тры часткі. На самога Мартыновіча і на двух непоўналетніх яго сыноў, з якіх адзін ходзіць у пачатковую школу. Такім чынам дзяліў мярнічы і шмат другіх гаспадарак. Ці рабіў гэта безінтарасоўна? Напэўна ,не! Але сялян найбольш абуралі грубыя адносіны мярнічага да людзей. Тых, якія да яго прыходзілі, так сказаць, з пустымі рукамі, Хмялеўскі выкідаў за дзверы. Аднойчы звярнуўся да яго са скаргай Ігнат Шыманскі, якому мярнічы надзяліў самую горшую, пяшчаную зямлю.

— Што ж я цяпер буду рабіць? На ёй жа нават грэчка не вырасце, — скардзіўся Шыманскі.

— На вось пяць злотых (тут мярнічы выцягнуў грошы з кішэні і вялікапанскім жэстам працягнуў іх здзіўленаму селяніну) купі сабе шнурок і... павесся, — смяючыся адказаў мярнічы. Другі раз Хмялеўскі ізноў груба вылаяў за нішто амаль 70-гадовага дзядулю Язэпа Дэнісевіча, ды яшчэ на дадатак пачаставаў яго фігамі) не, не, не тымі, што растуць у цёплых краінах, а звычайнымі, з трох пальцаў, якімі неаднойчы частуюцца вясковыя кабеты.

Аб аблічны Хмялеўскага, ужо не як інжынера, працаўніка міністэрства, але як чалавека, няхай пасведчыць і такі факт.

У Орлі жыве 70-цігадовая бабулька — Зося Кубаеўская. Жыве яна адна, саменькая, як палец. Мае бабулька каля гектара зямлі, на якой вырошчвае жыта і бульбу. Трэба ж жыць нечым. Калі бабулька даведалася, што мярнічы пачаў дзяліць зямлю на калёніі, вырашыла пайсці да яго і папрасіць, каб надзяліў ёй кусочак недзе бліжэй хаты. Але як пайсці?

— Зайду з пустымі рукамі, — думала бабулька, — і слухаць не стане. Прагоніць.

У хляве бабулькі пахрукваў парсючок. Падумала бабулька, і... закалола свайго парсючка. Да мярнічага з'явілася са смачна прыгатаваным, загорнутым у чыстую хусцінку, цэленькім парсючковым кумпячком.

Прыняў ахвотна і хоць спецыяльна не дзякваў, абяцаў выканаць бабульчыну просьбу.

Пасля ўжо бабулька даведалася, што мярнічы надзяліў ёй зямлю ў 5-ці кіламетрах ад Орлі. Яна да яго з плачам.

— Што ж вы, паночку, крыўдзіце мяне старую. Вы ж абяцалі...

— Не дуры галавы, старая, — абрэзаў яе мярнічы.

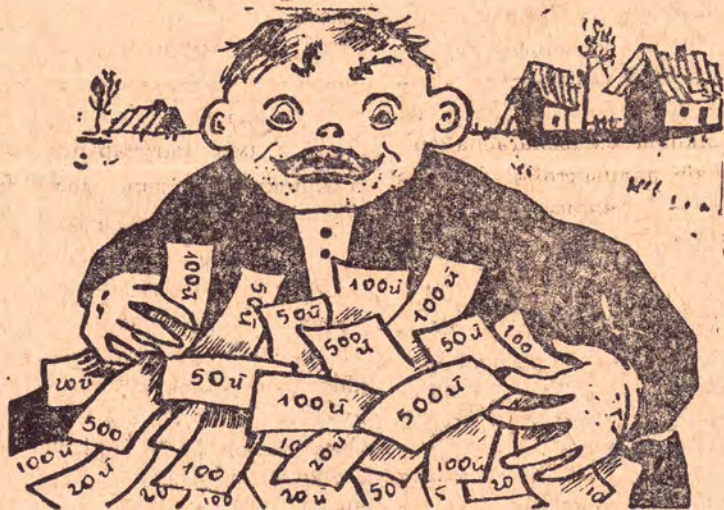
Узлавалася бабулька: — Ну дык аддавай майго кумпяка, а то пайду на міліцыю.

— Кумпяка я вам не аддам. Ужо няма яго, — памякчэў хабарнік — але вы не шуміце, буду мець грошы — заплачу.

На гэты раз мярнічы датрымаў слова і па нейкім часе заплаціў бабульцы 350 злотых, але... за тое, зусім не надзяліў зямлі. Прыпісаў яе камусьці другому, мабыць таму, хто добры барыш паставіў. Бабулька, калі не лічыць невялічкага агародчыка, зусім засталася без зямлі.

У Орлі ёсць шмат сялян, якім па гэтай апошняй, зрэшты яшчэ незакончанай камасацыі, паменшыліся гаспадаркі. Некаторыя, як напрыклад Сяргей Куптэль не атрымалі сенажацяў. У другіх гаспадароў, напрыклад, у Івана Паплаўскага, Андрэя Амельяновіча, Мікіты Пасечніка, Андрэя Русіновіча і шмат іншых аказалася зямлі на многа больш, чымсці было да камасацыі. Ну што ж, за грошы мярнічы мог ... рабіць. Людзі гавораць, што ... ў Орлі забракла каля 80 га за... ле Хмялеўскі чалавек зарадны. Ёсць тут агульнае пастбішча, на якім не толькі трава, але нават лаза не хацела расці. І вось мярнічы доўга не думаючы, пачаў гэтае пастбішча дзяліць на калоніі і надзяляць яго сялянам, як ворную зямлю. І тут людзі збунтаваліся. Зноў пачалі пісаць у Прэзідыум ПРН, ВРН і да Міністэрства. Пайшлі заявы і ў Павятовую Пракуратуру. Як нас паведамілі, у Прэзідыуме ВРН Хмялеўскага адклікана з працы ў Орлі, а яго справай займаецца Пракуратура. Верым, што шулер і хабарнік атрымае належную кару. Але гэта яшчэ не ўсё. У Орлю неабходна як найхутчэй выслаць групу спецыялістаў, з мэтай, каб ліквідаваць усе тыя крыўды, якіх натварыў Хмялеўскі. Трэба аб'ектыўна і па справядлівасці падзяліць сялянам зямлю.

В. БАРШЧЭЎСКІ.

Мілы падарунак

Нядаўна Галоўнае праўленне Беларускага Таварыства ў Беластоку атрымала прыгожае выданне альбома — «Савецкая Беларусь» з дэдыкацыяй:

«Горад Беласток. Беларускаму грамадска - культурнаму таварыству ў памяць ад працаўнікоў Гродзенскай абласной дзіцячай бібліятэкі. Горад Гродна, 29 верасня 1959 г.»

(ся)

Халодныя справы

Грамадская рада нарадовая ў Ласінцы, да гэтай пары не паклапацілася яшчэ аб забеспячэнні пачатковых школ ў апал. Праўда, што дровы ў асноўным ужо закуплены, але самі ж яны не прыдуць з пушчы ў школьныя печы.

За некалькі дзён трэба ж будзе паліць ужо школьныя печы, каб маленькія вучні маглі трымаць у сваіх ручках алоўкі, а ў час перапынкаў не бегалі грэцца да гаспадарскіх хатаў, а маглі пачытаць, напрыклад, сваю «Зорку».

(іл)

Аляксей Карпюк

У МАЛАДЫЯ ГАДЫ

Адказваў невыразнымі воклічамі «ага», «не», «не ведаю». У нас размова не клеілася. У гэтым, я ведаў, быў вінаваты сам і натужліва думаў, як адвязацца ад студэнткі.

Побач, да дашчатай прыстані прыплыў параходзік. На бераг паднялася моладзь. Мы апынуліся сярод юнакоў і паненак. І тут я ўбачыў Крысю. Яна ішла ў белай сукенцы - тэнісцы, якая так прыгожа адцяняла смуглае, загарэлае цела. Браніслаў нёс кніжкі, тэнісныя ракеты, партфель. Я ўвесь устрапянуўся і ўпаў духам. Калі Крыся наблізілася, я адвярнуў галаву.

— Дзен добры! — пачуўся яе голас.

Студэнтка здзіўлена паглядзела на мяне, потым на Крысю і Браніслава. Пакуль я што-небудзь скеміў, Крыся абмінула нас. Я пачаў сумнявацца: казала яна «дзень добры» ці хто другі? Нейкая мужыцкая асцярожнасць не дазваляла паверыць. Але тут я заўважыў, як Воля змерыла ад пят да галавы генералавую дачку, а Крыся азірнулася і зрабіла са студэнткай тое самае. З кім Крыся прывіталася, сумнення ўжо не было. Воля надта холадна адказала.

Тое, што цяпер перад маімі вачыма здарылася, яшчэ не паспела, як належыць, размясціцца ў маёй

— 43 —

галаве. Таму, разгублены дарэшты, я нічога не адказаў, і мы разышліся.

Многа яшчэ дзён я хадзіў па горадзе, мучыўся ўспамінамі, спадзяваўся спаткаць Крысю. Хадзіў адзін, каб ямчэй было загаварыць. І зачапіць мне яе цяпер было лёгка: мы ж былі знаёмыя! Цэлымі гадзінамі я прастойваў у яры над калодзежам. Не мог сабе дараваць, чаму яна мяне бачыла са студэнткай. Дурань. Тады яшчэ не ведаў, што якраз гэты выпадак паслужыў нашаму збліжэнню.

— Гэта табе за тое, што ты такая булавешка! — няверачы ўжо, што спаткаю, казаў сабе я, з дакорам, несучы ваду. Але вёдры стараўся трымаць лёгка, іграючы, на выпадак, калі б Крыся сачыла за мной з кустоў. Дома прачка папрасіла накалоць дроў. Выконваючы просьбу гаспадыні, я браў палена ў руку і, як цыркач, падкінуўшы яго, лавіў за другі канец: усё на выпадак, калі Крыся сочыць за мной.

Няма неабходнасці апавядаць пра ўсе мае мукі, тым больш, што хутка яны скончыліся. Нечакана дапамог мне швейцар, пан Войцех.

Аднаго дня пад канец заняткаў я пранік у ліцэй, стаіўся ў калідоры і пачаў выглядаць. Больш паспешна, чым звычайна, з заклапочанымі тварамі снавалі выкладчыкі, таропка перабягалі з класа ў клас ліцэісткі. Усе яны быццам і праўда былі вельмі занятыя, а на самай справе спяшаліся, бо выгаладаліся і ім не цярпелася дадому. Мой план быў просты: Крыся будзе ісці, мы прывітаемся, пачнем гутарыць, я прапаную разам схадзіць на гару, аб якой у нас была гутарка. Але цяпер я зразумеў, што выбраў непрыдатны момант. Сабраўся ісці назад.

— 44 —

— Ты што тут робіш? — перапыніў мяне пан Войцех.

— Я так...

— Ладна. Хадзі са мной! — адзваніўшы на ўрок, стары пазваў мяне ўніз да дзяжурнага стала.

Я ведаў, чым магло скончыцца для швейцара маё прабыванне ў ліцэі. Мінулай восенню сам меў дачыненне да парушэння службовай дысцыпліны. Учынак старога я ацаніў і адчуў да яго ўдзячнасць.

— Ну, кажы, якая табе тут упала ў вока! Прызнавайся! — ні то жартам, ні то сур'ёзна спытаўся ён. Пад дзеяннем хітрых, дабрадушных вачэй я паступова размяк, але ўсё маўчаў. Тады стары пачаў інакш: — Чаго ты раскіс! Я ведаю, не ясі, не спіш, і з-за чаго? Каб потым сказаць сабе, калі даб'ешся: ну ж і дурны быў!..

— Не даб'юся... — мяне штосьці сціснула за горла.

— Даб'ешся! — пацяшаў стары далей, як малога. — Я дапамагу. Пішы ёй запіску, я перадам. Пішы, пішы! Чаго так спужаўся? Усе яны зроблены на адзін капыл, і няма чаго цырымоніцца з імі. Будзь мужчынай! Глядзі, колькі мне іх перадаваць, перадам і тваю, — швейцар адкрыў шуфляду і паказаў з дзесятак заклееных канвертаў без марак. Я ўспомніў, як мінулай восенню часта падбягалі да старога ліцэісткі і шапталі: «Мне няма?» Я з удзячнасцю паўзіраўся на шчупленькі твар старога, які, каб надаць сабе важнасці, маляваў чорнай фарбай вусы.

— Генералавай дачцы? — перапалохаўся пан Войцех на наступны дзень, прачытаўшы на канверце прозвішча. — Э-ге, куды ты, брат, меціш...

— 45 —

ТРЭБА ВУЧЫЦЦА

Агульна вядома, што шмат яшчэ трэба зрабіць у нашых вёсках, каб сельская гаспадарка Беласточчыны не была адсталай. Няхай наша карміліца – зямелька дасць столькі ўраджаю, колькі можа.

І ў гэтым нельга быць скептыкам. Чаму? Нядаўна мне давялося гутарыць з 80-цігадовым жыхаром вёскі ў Гайнаўскім павеце. Ён не любіць лозунгаў, заклікаў. Доўга прыйшлося яго пераконваць у рацыі арганізавання сельгасгурткоў. Але калі я спытаў у канцы нашай гутаркі, як гаспадарылі, якія мелі ўраджай, а затым як жылі сяляне яго вёскі тады, калі ён быў яшчэ маладым, ён цяжка ўздыхаючы пачаў расказваць, як аралі дзеравянай сахой і валамі, як рэдка бачыў ён у сябе на стале белы хлеб, цукар і г. д., маючы 6 гектараў зямлі. У старога чалавека слёзы паказаліся ў вачах.

Нашы партыйныя і дзяржаўныя ўлады, а таксама сельскагаспадарчая служба накладаюць многа надзеі на маладых людзей вёскі. Таму моладзь неабыякава павінна адносіцца да перамен, якія ахапілі сучасную вёску. Арганізаванне сельгасгурткоў — гэта амаль што самая важная справа. Але і не менш важнае — гэта авалоданне сельскагаспадарчай навукай. Гаспадарыць трэба ўмець, а каб умець — трэба вучыцца. Не адкрываю Амерыкі. — гэта зразумела. Але ў кожнай вёсцы ёсць шмат маладых хлопцаў, якія дапамагаюць у гаспадарцы сваім бацькам і праз некалькі год збіраюцца гаспадарыць самі. Я не намераны выступаць тут з заклікам, але хачу па-сяброўскі параіць. Маю на думцы арганізаванне школ сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Як вядома, арганізацыяй іх займаецца і кіруе Саюз сялянскай моладзі (ЗМВ). Пры большасці павятовых праўленняў КіОР працуюць аграномы-інструктары, якія раяць і дапамагаюць у практычнай працы арганізаваным школам сельгаспадрыхтоўкі. Зімовы час, доўгія вечары можна выкарыстаць на сельгаснавуку арганізуючы школы сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Трэба толькі звярнуцца да Павятовага праўлення ЗМВ, каб арганізаваць у сваёй акаліцы такую школу. Выкладчыкамі могуць быць і настаўнікі, і працаўнікі ГРН-аў, а і сярод зясковай моладзі, якая працуе на гаспадарцы, ёсць людзі, якія могуць, таксама выкладаць.

Навучанне працягваецца 2 гады, двухступеннае. У першым годзе тэарэтычнае, а ў другім навучальным годзе ўдзельнікі сельгасшколы праходзяць практыку на арганізаваных у сябе палетках, ці жывёлагадоўчых «фермах». Слухач такой школы спалучыць прыемнае з карысным. Па-першае: вучыцца гаспадарыць, а па-другое: забяспечыць яго ад паўторнага анальфабетызма.

Там, дзе існуюць сельгасшколы, удзельнікі іх вельмі задаволены. Прыемна з імі пагутарыць. Неадкойчы маюць добрыя дасягненні ў практычнай дзейнасці. Многа школ сельскагаспадарчай падрыхтоўкі арганізавала моладзь Сямяціцкага павета. Нядаўна такую ж школу арганізавала моладзь у вёсцы Стоўпцы, ГРН Клюковічы. 9 удзельнікаў з пачаткам лістапада пачне навуку. Яны перакананы, што будуць здаволеныя сваёй навукай, як удзельнікі сельгасшколы ў Камянках, ГРН Астражаны. Школа ў Камянках арганізавана ў мінулым годзе. Налічвае 12 удзельнікаў, якія ў гэтым годзе праводзяць вопыты з вырошчваннем бульбы на сваіх вопытных палетках. Здабылі насенне бульбы гатунку «посвенцке». Паводле прыблізных абліччэнняў — ураджай немалы... каля 300 ц. з га. Як тут не радавацца, калі сярэдні ўраджай бульбы ў гэтай акаліцы — толькі 100 — 120 ц. з 1 га. Апрача гэтага ўдзельнікі вучацца рабіць сілас. Арганізавалі 5 сіласных ям. Вопыты, набытыя ў школе, яны будуць прымяняць на сваіх гаспадарках. З іх, здаецца, будуць добрыя члены сельскагаспадарчага гуртка. Ад іх будуць вучыцца іншыя, як трэба па-новаму гаспадарыць. І стары чалавек, аб якім я ўпамянуў на пачатку, хіба згодзіцца з гэтым.

М. КУРАШ

...Як тут не быць задаволеным... сярод такога прыгожага бульбянога лесу. Разам з удзельнікамі сельгасшколы ў Камянках, цешыцца таксама з ураджаю і інструктар ПЗ КіОР грам. Е. Мразоўскі.

Гурток працуе

Без „Нівы" як без рук

Сябры! Пачынаецца асенне - зімовы сезон культурна - асветнай дзейнасці. Гурткі Беларускага Таварыства і мастацкія гурткі ладзяць сваю арганізацыйную працу.

Карыстаючы з гэтага хачу звярнуць увагу на справу падпіскі «Нівы» — нашага адзінага часопіса ў Польшчы. Яна вельмі істотная, перад усім у арганізацыйнай працы. Бо скажыце самі, ці ж няпраўда, што лягчэй гаварыць аб справах нашай культуры з тым чалавекам, які пастаянна чытае «Ніву»? Хіба прызнаеце вялікую рацыю. «Ніва» знаёміць свайго чытача з багаццем роднай культуры, вучыць актыўна ставіцца да жыцця і грамадскіх спраў, змагацца за лепшае, культурнейшае жыццё і быт нашай вёскі.

Усе члены гуртка Беларускага Таварыства ў данай вёсцы абавязаны выпісваць «Ніву». Трэба прапагаваць яе для чытання сваім суседзям і знаёмым. Такім чынам, штораз большае кола людзей будзе сімпатызаваць нашаму Таварыству.

Праўленне гуртка Беларускага Таварыства на сваім бліжэйшым пасяджэнні павінна выбраць кальпарцёра «Нівы». Яго заданнем было б асабліва цікавіцца павышэннем стану падпіскі «Нівы» ў вёсцы і заахвочванне людзей пісаць да рэдакцыі аб справах акаліцы. Карэспандэнцыі на мясцовыя тэмы ўзмацняюць зацікаўленне «Нівай». Затым «Ніва» пашырыць свой мабілізатарскі ўплыў у масах.

Памятайце — без «Нівы», як без рук!

САКРАТ ЯНОВІЧ
Ст. інструктар ГП БГКТ

Вялікі будынак, у якім адбываліся б вясковыя сходы, вечарыны, танцы, магла б працаваць мастацкая самадзейнасць—патрэбны кожнай вёсцы. Жыхары Галадоў у Бельскім пав. маюць агромны аднапавярховы будынак, і, нажаль, стаіць ён на сярэдзіне вёскі, бышцам сірата. Дах на ім паламаўся, вокны без шыб, няма дзвярэй, дзіры ў сценах. Каб меў голас, гэты будынак, напэўна крычаў бы так: «бяздушныя, бескультурныя вы людзі, гультаі! Ратуйце мяне! Няўжо ж я для вас непатрэбны!» І гэты крык напэўна быў бы такі сільны, што пачулі бы яго кіраўнікі Прэзідыума ГРН у Парцаве і працаўнікі Паватовай рады ў Бельску. І тады бездушных людзей з Галадоў заахвоцілі б да рэмонту будынка.

М. Х.

Ладна, можаш ісці, — сказаў ён няўпэўнена, адной рукой чухаючы патыліцу, а другой хаваючы маё пісьмо ў шуфляду.

5

Ішоў я да студні і ўдыхаў пару. Яна біла ў нос з-пад бартоў пінжака: не было часу сушыць верхнюю кашулю, апрануў мокрую. Ля студні нікога не было, я схаваўся за кусты і пачаў вартаваць. Нясмеласць, нацягнутая веселосць і нібы абыякавасць, нават страх маляваліся на твары Крысі, калі яна з'явілася на сцежцы. Мне трэба было выходзіць, ды прырасці ногі. Што рабіць, пазваў то яе сам!? Я пракляў сваё зухвальства.

Са страху вылажу з кустоў, а сэрца так заміраe, бышцам з гары ныраю ў бяздонне.

— Даўно мяне чакаеце? — спытаўся я, падыходзячы да студні.

— Не...

— Мяне затрымалі...

— Ці не студэнтка? Вядома. У пана цяпер ёсць сябры цікавейшыя... — і ў яе голасе я са здзіўленнем адчуў грубаваты дакор і нешта набалелае. Ну, дакладна як у вясковай дзяўчыны, калі яна абразіцца, што яе хлопец пайшоў з другой.

Магчыма, Крыся крыху і не так гаварыла. Перадаю словы прыблізна, бо з таго часу мінула амаль дваццаць год, перад вачыма і праз сэрца прайшлі сотні людзей і здарэнняў.

Помніцца, як мы лезем на гару. Перада мной мільгацелі стройныя ногі, на якіх галінкі нарысавалі белыя крэскі. Добра запомнілася, як Крыся стаіць наверсе і з жаночай нязграбнасцю — ад-

нолькава і левай і правай рукой — кідае ўніз каменні.

Мяне абуяла жаданне парысавацца. Як у гэты дзень не скруціў сабе шыі, не зламаў нагі, не ведаю. Пасмялеўшы, я скакаў з абрыва, кідаў валуны, пераскокваў яры.

Трымаліся мы воддаль, стараліся не сустракацца вачыма, нібы займаліся пабочнымі справамі. Але ў кожнага душа была запоўнена адным. І хоць Крыся ўскрыквала ад краявіду, які распасціраўся ў даліне, я выразна чуў у голасе страх і захвочванне для сябе. Часамі яна нагадвала дзіця, якое вырвалася на волю і стараецца нацешыцца, пакуль маці не пагоніць дахаты.

Выпадак з пісьмом мінулай восенню мяне навучыў. Перад спатканнем я добра падумаў, куды пойдзем і як пойдзем. І прыбылі мы на аблюбаваную гару, нікога па дарозе не спаткаўшы. Наверсе нас ніхто бачыць не мог, а мы бачылі ўсё.

Аб чым тады гаварылі, не памятаю. Няёмкай хвіліны, як пры сустрэчы з вёдрамі, не паўтаралася. Мы абое былі нібы п'яныя і гэтае ап'яненне кіравала не толькі нашым дзеяннем, але і словамі. А п'янаму і пустая гутарка здаецца значнай.

У дзяцінстве я верыў у казку пра рай. І цяпер у мяне было такое адчуванне, бышцам я знаходжуся ў раі. І не было курсаў. Не было сотні праклятых паўлітровых бутэлек, якіх мне, соннаму, заўтра на світанні трэба будзе разносіць па кватэрах чыноўнікаў. Не было маёй вёскі, бацькоў і тысячы надзённых клопатаў. Вакол была Крыся, вясна, я, гучэлі цудоўныя мелодыі, стаяў арамат кветак, радасна, як ніколі, свяціла сонца, а час спыніўся, застыў і нібы так і стаяў цэлую вечнасць!

Чакаючы спаткання, я марыў, як прытулю яе да грудзей. А на гары баяўся да яе дакрануцца. Часцей за ўсё, як абалдзелы, узіраўся на яе шырока адкрытымі вачыма.

Ёсць нейкія няўлоўныя рысы, па якіх можна ўстанавіць нацыянальнасць чалавека. Полькі адрозніваліся ад нашых дзяўчат большай шчупласцю, некаторай строгасцю рысаў твару і характару. Гэтая строгасць, мне здаецца, ад надзвычайнай набожнасці, што — як вы сабе хочаце — на маю думку, пакідае нават след на вонкавым выглядзе чалавека. Езуіцкай сухасці ў Крысі не было ніколі.

Крыся мела блакітныя, як фіялкі, вочы, чысты і гладкі лоб, зграбны носік, прывабныя вусны. Была круглатварая і з нерухомымі палкімі брывамі. Адным словам, твар яе адзначаўся закончанай прыгажосцю. Калі Крыся смяялася, смяяліся і гаварыла ў ёй усё: пастава, твар, бровы, губы, лоб. А вочы! Яны мяняліся тысячу разоў. Гэтыя вочы рабілі на мяне неабмежаваны ўплыў. Узіраючыся ў іх, я сваімі вачыма бышцам з іх нешта прагна піў і не мог ні напіцца, ні адарвацца!

Першы раз яна пабыла са мной на волі з паўгадзіны. Пасля спахмурнела і коратка заявіла:

— Трэба ісці...

Відаць, толькі гордасць не дазваляла прызнацца, як цяжка быць дачкой генерала, як даводзіцца хітрыць, каб не сказаць праўды, куды ідзеш. Цяпер я быў смялейшы. Глядзячы ў зямлю, нязграбна, нібы герой рыцарскага рамана, выпаліў:

— Каля студні пакладу камень. Пад ім будзе запіска...

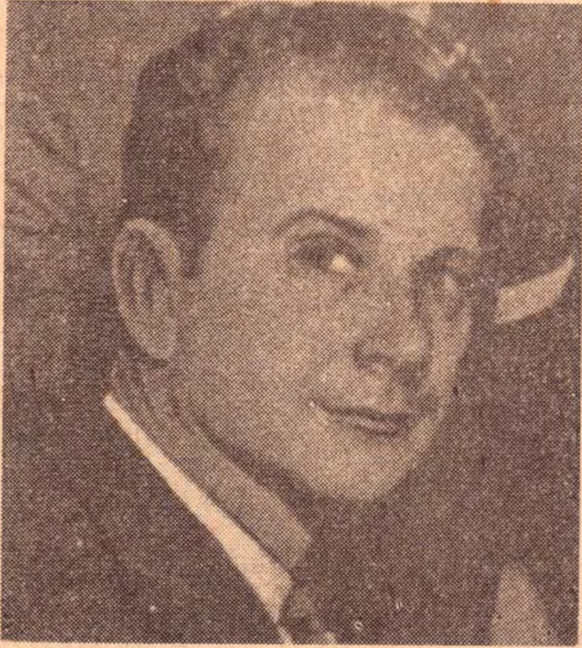
Крыся прыкінулася, што не чуе. Але па яе вачах я зразумеў, што ўсё будзе добра.

(Працяг будзе)

У 1945 ГОДЗЕ НАД ГІРАШЫМАЙ І НАГАСАКІ ПАВІСЛА СМЕРЦЬ. ГЭТЫМ РАЗАМ СМЕРЦЬ МЕЛА ВЫГЛЯД... НЕ КАСЦЯТРУПА З КАСОЙ... А ГРЫБА. І ГЭТЫ ГРЫБ СМЕРЦІ ПРАГЛЫНУЎ ДВА ВЯЛІКІЯ ГАРАДЫ.

ХТО ПРЫВЁЎ СЮДЫ ЗА РУКУ ГЭТУЮ СМЕРЦЬ У ВЫГЛЯДЗЕ ГРЫБА? ЯК НАЗЫВАЛІСЯ ТЫЯ ЛЮДЗІ І ШТО З ІМІ СТАЛАСЯ ПОТЫМ?

Матэрыял падаем услед за тыднёвікам «Dookoła świata».

ГРЫБ СМЕРЦІ і... ШАЛЕНСТВА

Аж дагэтуль захоўваўся зусім армальна; хадзіў па магазіне, потым раптоўна затрымаўся перад слоікам з цукеркамі і здавалася, быў заняты выбарам. Раптам схапіў мяшочак з манетамі, які ляжаў пры мне і пахнуў мяне з крыкам: «Дай грошы!» Быў вельмі ўзбуджаны. Прыстойны хлапец, падобны да акцёра Лекс Баркера, з вельмі дыстынгаваным выглядам. Я б ніколі не паверыў, што кінецца на мяне... Потым выбег з магазіна, сеў у машыну і ўцёк.

Такое сведчанне злажыў касір самаабслуговага магазіна ў Далас у Тэхсасе. А ў дзве гадзіны пазней злодзей быў арыштаваны.

*

Гісторыя гэтага злодзея не такая як усіх іншых зладзеяў. І нават паліцыянты, якія яго арыштавалі, былі засмучаныя. Бо рэч ідзе пра Клаўдзія Ітэрлі, 40 год, бацьку, заслужанага жаўнера Злучаных Штатаў. Цяпер гэта чалавек, які без прычыны, у стане безадказнасці зрабіў 5 нападаў. Не будучы шулерам, зрабіў многа ашустваў. Пасля гэтакіх чынаў, будзіўся як з глыбокага сну і нанова распачынаў прыкладнае жыццё.

ПАДЗЕННЕ ГЕРОЯ.

У 1945 годзе Клаўдзій Ітэрлі насіў мундзір маёра амерыканскай авіяцыі. Быў цудоўным чалавекам. З яго вачэй заўсёды глядзела сардэчнасць. Сябры любілі яго за адвагу і шчырасць.

Калі вышэйшае камандаванне ЗША вырашыла кінуць атамную бомбу на Гірашыму, маёр Ітэрлі быў прызначаны да адной з трох каманд, якія мелі выканаць заданне. І на гэты раз маёр выдатна выканаў заданне. Пасля вайны Ітэрлі вярнуўся ў ЗША абвешаны медалямі.

Спакойна распачаў працу на сваёй фарме, дзе жыў разам з братам. Мінулае здавалася быць закрытым раздзелам. Жонка Ітэрлі даглядзела аднак з часам, што нешта таямнічае і страшнае мучыць яе мужа.

На пачатку заўважыла, што яго мучыць бяссонніца і часта раптоўна змяняецца ў яго настрой Потым крызісы наступалі часцей і былі больш сур'ёзныя. Кароткія гадзіны сну перарываліся маячэннямі. Ітэрлі зрываўся часта з пасцелі і абліты потам нешта крычаў. Здавалася, хоча супрацьставіцца чамусьці і гэта яму не ўдаецца. Жонка пайшла да лекара за парадай; у 1950 годзе Ітэрлі прайшоў псіхіятрычнае лячэнне ў вайсковым шпіталі ў Вако.

Шпітальны псіхіятр, які бадаў ужо іншага лётчыка, які вярнуўся з атамнага палёту на Гірашыму, моцна зацікавіўся Ітэрлі і дайшоў да вываду, што прычынай хваробы быў комплекс «калектыўнай віны», комплекс выкліканы бамбардаваннем Быў гэты комплекс цяжкі для лячэння і надзеі на добрыя вынікі не былі вялікімі.

БОМБА НАЗЫВАЛАСЯ «ДЖЫМІК»

Летам 1945 г. група найлепшых пілотаў адбыла практыкаванні на дасканалым самалёце Б-29 на пустыні Н'ю Мэксыко. Былі гэта пілоты з групы 509, якія рыхтаваліся да выканання задання, вядома толькі невялікай групе ў вышэйшым амерыканскім камандаванні; рэч ішла аб місіі, якую можна было даверыць толькі найлепшым. Але ніхто з групы 509 не ведаў прычыны практыкаванняў.

У гэтых днях Апенгаймер і іншыя вучоныя з Ок Рыдж выслалі ў Пачдам тайнае паведамленне Былі там толькі тры словы: «Дзеці добрага паходжання», — словы, якія абазначалі найстрашнейшы прыгавор у гісторыі.

26 ліпеня ў Пачдаме была апублікавана дэкларацыя трох вялікіх дзяржаў, якая заклікала Японію паддацца, калі не хоча быць зусім знішчанай У гэтым жа самым дні складовыя часці бомбы былі перавезены на Ціхі акіян.

2 жніўня (панядзелак) 2 першыя ў гісторыі атамныя бомбы былі гатовыя. Вышэйшае камандаванне падало 4 гарады, якія маглі быць мэтай бамбардзіроўкі: Гірашыма, Нагасакі, Кокура, Ніігата.

5 жніўня атмасферныя ўмовы былі дасканалымі для палётаў і ў 2,45 ночы з 5 на 6 жніўня тры самалёты вылецелі, каб даканаць сваёй трагічнай місіі. Толькі адзін з іх Інола Гей меў атамную бомбу, а сярод каманды толькі камендант Тыбетс і атамны вучоны Паарсанс, адзеты ў мундзір афіцэра флота, ведалі, якую сілу знішчэння мае бомба «Джымік», якая знаходзілася ў самалёце.

БОЖА МОЙ

У 7.30 рана Паарсанс апошні раз спраўдзіў бомбу, усё было ў парадку.

У 8,15 каманда самалёта Інола Гей атрымлівае метэаралагічнае камюніке ад самалёта «Клынт Флеш», які ляцеў спераду. Камюніке паведамляла: «Над Гірашымай дасканалая яснасць». Голас маёра Ітэрлі, які як пілот - разведчык кіруе самалётам «Клынт Флеш», спакойны. Ітэрлі не ведае аб тым, што гэтымі некалькімі словамі выдаў найстрашнейшы прыгавор у гісторыі чалавецтва.

У 9,10 Паарсанс дае прыказ афіцэру - бамбардзіроўшчыку Томасу Фарабі скінуць бомбу і праз 5 мінут пазней ад самалёта Інола Гей, які ляціць з хуткасцю 520 км на гадзь. на вышыні 9500 м. адрываецца бомба. Распараджэнні камандавання былі выразныя: «Адразу ж, як скінеце бомбу, змяніце кірунак палёту на 180°. На гэты раз не патрабуецце ляцець над месцам, дзе скінеце бомбу Н гэты раз вы павінны які- небудзь чынам як найхутчэй і як найдалей адляцець ад гэтага месца».

Камендант Тыбетс выканаў усё дакладна. Як толькі была скінута бомба адразу завярнуўся і адляцеў Прайшло 50 секунд і страшэнны выбух страсянуў самалётам, як галінкай: на вышыні 300 метраў над зямлёй, як прадугледжваў план, бомба выбухла У гэты час самалёт Інола Гей быў за 21 км ад месца трагедыі, ды ўсё ж яго моцна страсянула. Грыб падняўся з вялікай хуткасцю і асвятліў чырвоным зарывам тры самалёты што ўцякалі з усіх сіл. Маёр Ітэрлі было аднак суджана ўжо ніколі не мець спакою. Капітан Лечыс, які вёў дзённік, на некалькі мінут перад выбухам запісаў: «У дзённіку будзе кароткі перарыў у гэты час будзем бамбардаваць аб'екты» І зараз потым толькі два словы «Божа мой».

ПРАВІЛЫ Ў ЕЖЫ

Заканчэнне

Старыя людзі з вёскі добра памятаюць крупнік і кашу з маладога, добра яшчэ не выспелага жыта. Калі жыта было ў васковай спеласці у гэтую пару вёска заўсёды адчувала зостры недахоп у прадуктах харчавання. Асабліва цяжка было ў галодныя гады Жыта налівалася і спела прыбываў у вазе колас, Аб гэтым добра ведаў селянін але голад не цётка — прыходзілася выціраць зерне з каласоў і варыць з яго кашу, пра якую ў народзе гаварылі: «Гора наша — аржачая каша з'еў бы і такой, ды няма ніякой».

Амаль не варыцца цяпер посная поліўка Для поліўкі бралі ачышчаную бульбу, рэзалі на кавалачкі і клалі ў гаршчок з вадою. Варылі яе вясною або ў канцы лета з маладой бульбы. Дадаткаў і закрас не рабілі, часам толькі ўкрышвалі цыбулю. «Ад поліўкі ножкі точанькі» —характарызавала яе прымаўка.

Асобнымі стравамі лічыліся тоўчанае льнянае і канаплянае семя. Елі іх у пасты ў большай частцы з ачышчанай варанай бульбай (салонікамі), з блінамі макалі хлеб, або бульбяныя камякі.

Немалаважнае месца ў ежы селяніна займалі гурковы і капусны расолы, якія былі таксама асобнымі стравамі Іх падавалі на стол раніцай, або вечарам. Елі расол, як правіла, з гарачай бульбай і бульблянай кашай.

Мала чым адрозніваласся ежа дзяцей ад дарослых, старых і маладых, хворых і здаровых!

Разам з тым, нельга не адзначыць, што хоць елі з адной глінянай, або драўлянай міскі ўсе члены сям'і, але з даўніх часоў народ прытрымліваўся пэўнага, вызначанага этыкету. Не чутна было за сталом прысёрбванняў, прычмокаў Размоў у час яды таксама не вялі. «Як ем — і глух і нем», — любіў паўтараць гаспадар, седзячы на покуце, час-ад-часу пазіраючы на дзяцей, каб яны пры ядзе занадта не спяшаліся адзін перад другім і не штурхаліся.

Гісторыя беларускай кухні расказвае пра багацце народных ведаў і навыкаў у галіне кулінарыі, аб харчаванні працоўных мас на працягу многіх стагоддзяў, аб зменах у харчаванні народа.

ДОБРАЯ МАЦІ

Слаўная негрыцянская танцорка Ёзэфіна Бэкер вядомая яшчэ і сваёй любоўю да дзяцей.

Нядаўна ёй прыбыло яшчэ адно дзіця — дзявятае!... Але хвілінку. Ёзэфіна мае 9 дзяцей..., якіх усынавіла. Аб усіх іх вельмі клапоціцца і любіць Апошняе — дзявятае, гэта некалькімесячны венесуэльчык.

Дзеці Ёзэфіны выводзяцца з розных рас і розных нацый. Сталае месца іх жыхарства — гэта паўднёвая Францыя

А ЦЯПЕР НАГАСАКІ

Толькі адна бомба зусім знішчыла горад з 100 тысяч жыхароў, але гэтага не хапала, каб японскі ўрад скапітуляваў. Тады 9 жніўня другі Б—29 ляціць, каб кінуць наступную атамную бомбу. Вядзе яго Фрыдрых Бок, які накіроўваецца на горад Кокура. На гэты раз сіла бомбы вядомая ўсім.

У 9,30 самалёты пралятаюць над Кокурай, але відавочнасць слабая і камендант Бок вырашае паляцець над Нагасакі. Але і над Нагасакі стаіць імгла. Урэшце самалёт знаходзіць праход сярод хмар і ў 10,58 другая атамная бомба выбухае з сваёй страшнай сілай.

Таксама і на гэты раз самалёт «Клынт Флеш» кіраваў дарогу, акрэсліваў месца, дзе мае быць скінута бомба, вёў за руку смерць. І цяпер гэтым самалётам кіраваў маёр Ітэрлі Быў гэта чалавек, які меў вярнуцца на радзіму абвешаны медалямі, чалавек, які меў працаваць як некалі у перакананні, што ўсё скончылася і запанаваў мір.

Нажаль, для яго ўжо не магло быць міру... І апошнія вогненныя языкі Гірашымы і Нагасакі змяшаліся ў яго сумленні, грызеным прызнаннем да віны, з першымі іскрамі шаленства

На падставе А С.

БУДУЧЫНЯ
НАРАЎКІ І ЯЕ ПРАБЛЕМЫ

Нараўка — пасёлак, які славіўся раней шклянымі вырабамі, шырока развітым рамяслом, а таксама традыцыйнымі ярмаркамі — сёння апусцеў і хіліцца да ўпадку. Вядома, гута шкла, якая існавала там раней, знішчана ў часе вайны. Існуючыя два гаспадарчыя млыны днём і ноччу неслі сялянам свае ўслугі, стаяць цяпер невыкарыстанымі. Да вайны ўся мясціна мела электрычнае святло, за тое цяпер, пануе там егіпецкая цемната.

Мае, праўда, Нараўка ўласную святліцу, бібліятэку і кінатэатр, але дзейнасць гэтых культурных устаноў, не пакрываецца з іх заданнямі. Дзейнасць іх слабая таму, што не лёгка заахвоціць насельніцтва да чытання кніжак, або карыстацца сяброўскімі іграмі, пры нафтовай капцілцы.

Таму нічога дзіўнага, што бібліятэка і святліца часта свецяць пустатой. Толькі адзін раз у нядзелю дэманструецца тут кінафільм, з дапамогай маторчыка ўнутранага згарання. Зразумела, што гэта толькі на кароткі час упрыгожвае грамадскасці жыццё. Доўгія асеннія вечары большасць жыхароў каратае за калішкам у мясцовай гасподзе. Менавіта тут разгараюцца рознага роду спрэчкі і разважанні над спосабамі знішчэння пануючай у Нараўцы нуды.

Гаспадароў Нараўкі, маю тут на ўвазе Грамадскую раду нарадовую, не хвалюе лёс Нараўкі. Роўнадушным вокам глядзяць яны на брудныя вуліцы, на недастатковае забеспячэнне жыхароў і, увогуле. на неабходнасць актывізацыі мясціны. Насоўваецца пытанне, ці сапраўды не мае Нараўка ніякіх магчымасцей дальнейшага развіцця і быццам бы лёсам была асуджана на выміранне. Я не згодны з падобным сцвярджэннем. Гэтая мясціна мае ўсе даныя для неабходнасці яе дальнейшай актывізацыі. Садзейнічаюць гэтаму аграмадныя магчымасці, каб з цягам часу ўзняць Нараўку да ўзроўню культурнага і эканамічнага жыцця другіх мясцін, раскіданых на тэрыторыі Гайнаўскага павета.

Нікога не здзіўляе факт, што Нараўка размешчана маляўніча на скраі Белавежскай пушчы, па сярэдзіне якой працякае рака Нараўка. Густа пабудаваныя хаткі, над якія ўздымаецца вежа старога касцёла і капула царквы, усё гэта ў спалучэнні, мае своеасаблівы характар пасрэднага горадка ў гэтым раёне. Акрамя сялян і лясных рабочых мясціна сканцэнтроўвае шмат маладой інтэлігенцыі. Прыгожа ўзносіцца помнік удзячнасці ў гонар памардаваных гітлераўцамі, як сімвалічны выраз ахвярнасці грамадства. Нядаўна яшчэ, сваім прыгожым краявідам, прыцягала Нараўка шматлікія экскурсіі. Агромныя лясныя масівы, вада, прыгожыя сенажаці над ракой, а таксама прыгажосць самога пасёлка спрыяла гэтым экскурсіям. Аднак з прыкрасцю трэба сцвердзіць, што прыбыўшых сюды людзей, якія шукаюць адпачынку, страшыць недастатковае забеспячэнне мясцовай гасподы, дзе акрамя гарэлкі і аднаго гатунку папярос, ніколі нічога больш і не было. Усе газеты, якія з'яўляюцца ў продажы былі пераважна двухднёвай даўнасці. Справа ліквідацыі гэтых недахопаў ляжыць на плячах ГРН, якая пры капельцы ахвоты магла б быць паспяхова палепшанай.

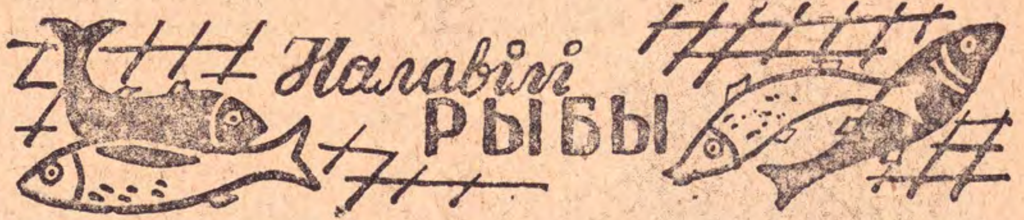
У мінулых гадах, дзякуючы дапамозе ўлады, была пабудавана брукаваная дарога, якая спалучыла Нараўку з адлеглай на 4 кіламетры чыгункай. Быў адданы да эксплуатацыі новы жалезабетонны мост на рацэ, вартасць якога дасягае 2 міл. злотых. Не так даўно ўведзена сувязь ПКС.

У наступным годзе Нараўка будзе ўрэшце поўнасцю электрыфікаванай. Пачне працаваць прадпрыемства па вытворчасці газіраваных вод, пачнецца пабудова новых магазінаў.

У 1961 — 1965 гадах рэчышча ракі будзе рэгуляваным, а пасбішчы і сенажаці поўнасцю змеліяраванымі. Пабудуецца агульная лазня, на рацэ ўзнікне каякарская прыстань. Прадбачваецца пабудову змеханізаванай цагельні. Калі заіснуе неабходнасць, апрача Гмікнай спулдзельні «Самапомац хлопска», разгорне сваю гандлёвую дзейнасць Паўшэхная спулдзельня спажыўцаў. Пачне працаваць уласная масарня.

Як відаць з гэтага, Нараўка мае цудоўныя перспектывы развіцця, дзякуючы якім, з цягам часу, яна будзе пасёлкам працы і месцам адпачынку, што дазволіць адначасова вярнуць ёй ранейшы характар эканамічнага жыцця.

І. ДЗЕЦЯНТКОЎСКІ
Гайнаўка

Досыць табе лодыра корчыць, збірайся, пойдзем на рыбу, запрапанаваў Раман Янкоўскі сябру Антону Паплаўскаму. Сябры разам працавалі ў тэлекамунікацыйнай брыгадзе ў Граеве. Цяпер пасля працы Антон адпачываў, выцягнуўшыся на ложку.

— Вуды не маю — адказаў ён.

— Вуда была добрай для нашых дзядоў — павучыў Раман — закінеш яе ў ваду, дый молішся, каб якая дурная рыбіна ўчапілася. У эпоху атаму і рыба іншай стала. І лавіць трэба сучасным спосабам. Сам гэта пабачыш. Вось бяры толькі слупалазы, ды кошык на рыбу, а я вазьму звіток дроту.

Узброіўшыся гэткім чынам — сябры пайшлі ў тое месца, дзе прабягала над рэчкай электрычная лінія высокага напружання.

— Глядзіце, каб з гэтага якога ліха не выйшла, — асцярагаў сябра Ігнат, які з цікавасці прылучыўся да іх.

— Ды кінь ты, я не раз лавіў ужо рыбу гэткім спосабам.

Раман раскруціў звой дроту і закінуўшы адзін канец у рэчку, другі захіліў у форме гака.

— А цяпер — лезь на стоўб, дый закінь гэты кручок на электрычны дрот — сказаў Раман. Паглядзіш як рыба ўсплываць будзе, толькі збірай яе ў кошык

Антон палез на слуп. Забяспечыўшыся поясам, ён падняў руку і трымаючы дрот у ізаляваных абцугах хацеў закінуць захілены канец дрота на электрычную лінію.

Але зрабіць гэтага не паспеў. Ток з лініі высокага напружання сілай у 15 000 вольт ударыў яго так, што рука апала як нежывая і дрот паляцеў на зямлю. І сам ён зваліўся б, каб не трымаў яго пояс, якім ён быў прывязаны да стаўба.

Прышоўшы да сябе, ён агляну́ўся назад і ўбачыў, што яго сябра Раман ляжыць на зямлі і толькі дрыжыкі ўстрасаюць усім яго целам.

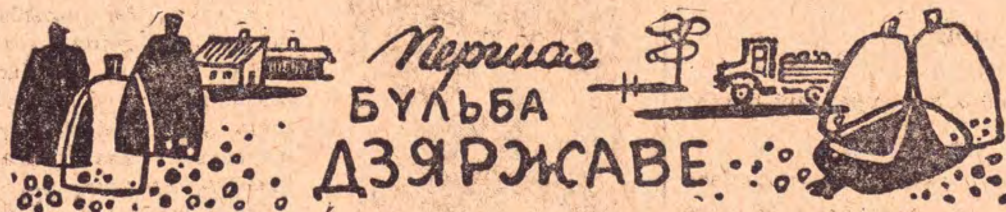
Антон хутка злез са стаўба і кінуўся ратаваць сябру. Крыкнуўшы на Ігната, які адубеўшы са страху стаяў як стоўб, каб той ляцеў і зазваніў па карэтку хуткай дапамогі, сам паліваў непрытомнага сябру вадой і спрабаваў прымяніць штучнае дыханне.

Калі прыехаў доктар, Раман ужо не жыў.

Некалькі месяцаў пасля адбыўся суд над Антонам. Суд прыгаварыў яго на два гады турмы за лёгкадумнасць, якая прывяла да смерці сябру, якая чуць не прывяла да смерці і яго самага.

Так неразважная выдумка стала прычынай трагедыі двух хлопцаў.

(с)

Пасля цёплага і сонечнага лета надышла залатая восень. Вось сонца зніжылася, дні сталі больш кароткія, халаднейшыя. Сяляне пачалі збіраць ураджай бульбы.

На полі, як вокам кінуць, схіленыя жаночыя постаці. Марозлівыя раніцы падганяюць «хутчэй старайся, не аглянешся — зіма надыдзе».

Мае аднавяскоўцы думаюць не толькі аб сабе. Яны ведаюць, што горад чакае на бульбу — зіма ўжо недалёка. Таму першыя вазы з бульбай паехалі на «Пункт пакупкі». Перш за ўсё патрэбна разлічыцца з дзяржавай

О. Г.
Лешчана

КАБ дзецям БЫЛО ЦЯПЛО

Надыходзіць зіма, — з ёю пара марозаў і халадоў. Весела трашчаць дровы ў печы, а кругом адчуваецца прыемная цяплыня. Прыемна, скрозь акутанае снегам акно, глядзець, як кружацца сняжынкі ў парывах марознага ветру. Мы ўсе задбалі, каб на гэтую пару нашы хаты былі цёплымі і ўтульнымі.

А школа!?

Гэта ж дом нашых пацех. Каб не мерзлі ім ручкі ад холаду, трэба добра паліць у печах. Да нашай школы прывезены ўжо вугаль. Дзеці цешацца, што ў халодныя дні ў школе будзе цёпла і ўтульна. 23 верасня наш сакратар Грамадскай рады нарадовай Станіслаў Бах сам паехаў у ГС і выкупіў вугаль для школы. Сяляне самі прывезлі яго ў школьны будынак. Усе дзеці дзякуюць тым, хто садзейнічаў гэтай, так важнай для школы, справе.

Г. АБУХОЎСКАЯ
Лешчана

Старшыня ГП БГКТ УЛАДЗІМІР СТАНКЕВІЧ прыслаў у нашую рэдакцыю ліст з просьбай падзякаваць ад яго імя усім тым, хто у сувязі з яго пяцідзесяцігоддзем прыслаў віншаванні.

Гэтым мы выконваем просьбу Старшыні.

Ці зрабіў ты ўжо падпіску на «Ніву»

Нядаўна ў Рыбалах закончана пабудова новай прыгожай крамы. Сяляне з гэтага вельмі задаволены.

Прадаўшчыком стаў Пятро Семянюк, які ветліва і хутка абслугоўвае пакупшчыкаў.

(п)

ЗАЎСЁДЫ РАДЫ ВАМ

Міхалоўскі Агульнаадукацыйны ліцэй наведаў наш малады беларускі паэт Віктар Швед.

Сустрэча з вучнямі адбылася 1 кастрычніка.

Дырэктар ліцэя Уладзіслаў Хоміч, вітаючы госця, між іншым сказаў:

Наш ліцэй заўсёды рады вітаць у сваіх сценах творчых прадстаўнікоў братняй беларускай культуры. А асабліва рады мы вітаць тых, хто аб нашай беластоцкай зямлі складае вершы, песні, раскрывае нам яе харастsrво; хто разам з намі дыхае гэтым паветрам і сустракаецца з намі на штодзень. Зразумела, маю тут на ўвазе аўтараў «Руні» — першага беластоцкага зборніка паэзіі.

Віктар Швед ва ўступе пазнаёміў прысутных з пачаткамі развіцця маладой беларускай літаратуры ў Польшчы. Затым, расказваючы аб сваім творчым шляху і пісьменніцкай працы, чытаў вершы напісаныя не толькі ў цяперашні час, але і ў гады юнацтва.

У другой частцы сустрэчы, выступалі ліцэісты з дэкламацыямі твораў беларускай і польскай паэзіі, а таксама прадэкламавалі некалькі вершаў аўтараў «Руні».

(ся)

„NIWA"

Organ ZG BSTK. Adres ZG BSTK: Białystok M. C. Skłodowskiej 7, tel. 54-14.

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1, tel. centr. 37-41, red. naczelny i sekretariat 25-89.

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł, półrocznie — 20.30 zł, i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienie na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA", Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51; Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16.

Nkł. 5150 Bltk P-2

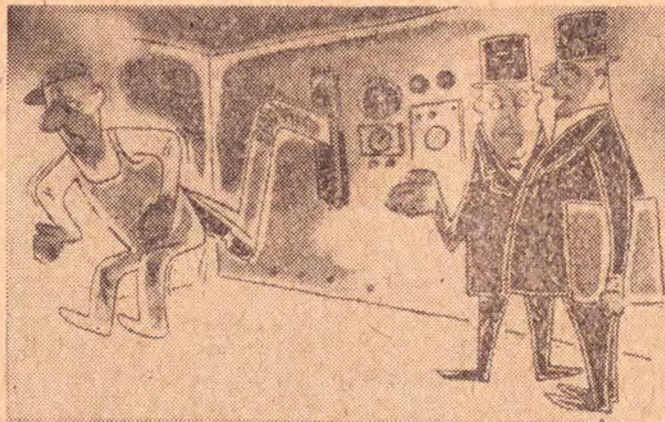

— У вас ёсць вырабы мясцовай прамысловасці?

— А вам з якой мясцовасці? Ёсць з Урала, з Сібіры, з Украіны...

Мал. М. Жытніцкага

— Вось, сэр, апошняя фаза аўтаматызацыі на нашым заводзе.

ЗАМЕЖНЫ ГУМАР

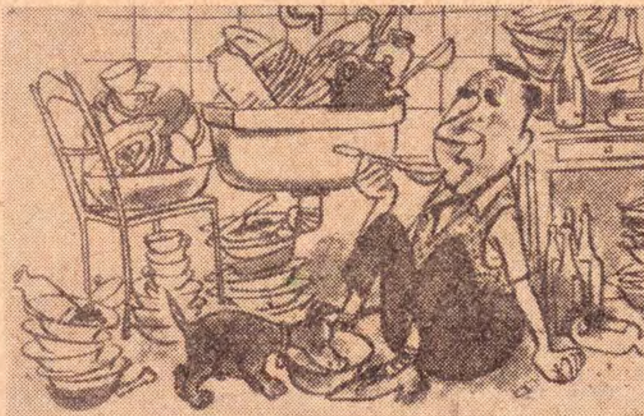
(«Ойленшпігель», «Свят сацыялізму», «Вожык», «Урзіка», «Лудаш Маці», «Перац»).

— Тры разы вы да мяне прыходзілі і кожны раз здавалі на адзінку.

— Тады пастаўце мне тройку і больш хадзіць не стану.

Мал. Швацова

Без подпісу.

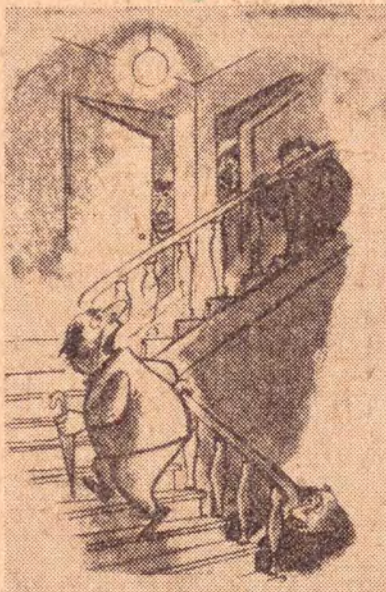
— Прыемна паглядзець, калі кліент і прадавец ветліва да сябе адносяцца.

— Дык гэты ж кліент — жонка дырэктара магазіна.

Мал. Е. Галкіна

— Што гэта, ваша жонка заўтра вяртаецца?...

— Чаго ўставіліся?... Я ж сам вяртаюся!

— А ну, не падглядай, тут табе не школа.

ТРЫМАЙЦЕ ДЗЯДЗЬКУ ЛЯВОНА

Нядаўна я вырашыў наведаць паважанага дзядзьку Лявона. Уявіце сабе, што нялёгкае гэта было рашэнне. Чаму? Каб вы былі на маім месцы і вы б баяліся адказаць, бо мо' акурат ён прачытае аб гэтым. А тады, вядома, больш не паказвайся. Але рыскану хоць некальні слоў сказаць. Добры ён, то добры — наш дзядзька Лявон. Часта піша «мае даражэнькія, мілыя» і г. д., але... ужо надта зайздросны. Мой сябра, гэты найлепшы (ведаеце яго хіба — сусед мой!..) раіў мне лепш не ісці да Дзядзькі, бо, калі жонка была дома, то Дзядзька размаўляў з сябрам надта па-вайсковаму і коратка.

Трапам я даведаўся, што жонка дзядзькі Лявона паехала ПКС-ам па апенькі пад самую Супрасль. Ну, — думаю сабе, — цяпер то я з ім пагутару. Ага... дай Божа памяць, задоўга да таго я навучыўся «Лявоніху» (спяваць і танцаваць, зразумела). Думаў развесяліць гэтым Дзядзьку, калі будзе жонка дома. Але «Лявоніха», на якую шмат здароўя я патраціў, не прыдалася. Найбольш рэпетыцыі танца надаелі. Не так, зрэшты, мне як маёй маці. У час адной, між іншым, збанок са смятанай упаў з паліцы.

Заходжу да Дзядзькі, а ён сядзіць, і, задзёршы галаву, у акно глядзіць. На «добры дзень» нават не адказвае. У кожнага свае клопаты — думаю.

— Аб чым задумаліся? — звяртаюся да Дзядзькі.

— На ўсход месяца чакаю — адказвае ён. — Не магу наглядзецца на гэты «бліскучы глобус».

— Ці не вырашылі па на Твардоўскага наведаць? — пытаю.

— Не наведаць, а зусім перабрацца — адказаў Дзядзька.

— На месяцы ўсе справы блішчаць...

Можа і не зусім будзе бліскучым жыццё Дзядзькі Лявона на месяцы. Там жа ўжо даўным-даўно за зямельны падзел брат брата на вілы надзеў і трымае да сёння, — падумаў я.

Візіт мой скончыўся ранавата бо жонка Дзядзькі з крыкам вярнулася з-пад Супраслі, і ён пабег яе сустракаць. Не ведаю, ці пад'еў тады Дзядзька апенек. Калі прыспешаным крокам выходзіў я з панадворка, ён падымаў жонку, кошык ляжаў з боку а апенькі акружалі іх абодвух.

*

Зачыце, дзядзька Лявон не прызнаўся нам у «Ніве» сваіх планах. Каб ён застаўся з намі на зямлі, трэба, па-мойму, рабіць так, каб не было чаго яму крытыкаваць бо ён такой працы не любіць. А мо' пасварыўся з-за апенек з жонкай? Тады сам, зразумела, не паедзе. Вось і добра было б. Пабачым.

М. КУРАШ